

Forslag til styrkelse af integrationsindsatsen

Indhold:

- **Indledning – integrationsydelse og familiesammenføring**
- **Der skal tilføres ressourcer!**
- **Vi skal undgå klientgørelse og støtte flygtningene i at bruge egne ressourcer**
- **Vi skal ikke have flygtningelandsbyer, integrationen skal ligge i kommunerne**
- **En integrationslov, der passer til integrationsopgaven**
- **Samling af integrationskontrakten og integrationsplanen til én integrationsplan**
- **En bedre asylfase og overgang til kommunen**
- **Bedre kommune- og boligplacering**
- **Flere boliger til flygtninge**
- **Sammenhæng og koordinering - rum til et klassisk, helhedsorienteret arbejde**
- **Psykosocial støtte**
- **Tidlig udredning af kompetencer og erhvervs erfaring**
- **Beskæftigelse i et samarbejde mellem kommune og virksomheder**
- **Uddannelse**
- **Helbreds screening**
- **Uledsagede børn og unge**
- **Inddragelse af civilsamfundet og frivillige**

Indledning – integrationsydelse og familiesammenføring

Dansk Socialrådgiverforening (DS) har gennemgået integrationsarbejdets udfordringer på et tidspunkt, hvor der stilles stadigt større krav til det. En række medlemmer har bidraget til en grundig analyse, som gør status over situationen og formulerer forslag til forbedringer, som må gennemføres, hvis de store opgaver, vi står med, skal kunne løses.

Indledningsvis skal det understreges, at nogle af de lovforslag, der er på vej gennem Folketinget, alvorligt vil besværliggøre integrationen af de mange tusind mennesker, som nu skal finde en plads i Danmark.

Det gælder udbredelsen af integrationsydelsen til store grupper, som allerede er i Danmark. De bliver tvunget til drastisk at omlægge deres liv, fordi deres økonomiske fundament bliver meget dårligere. Det vil føre til alvorlige samfundsmæssige problemer med fattigdom, belastede familier, udsættelser fra boliger, hjemløshed og dybtgående problemer for familiernes børn og unge. Det er direkte skadeligt for integrationen af disse mennesker.

Det gælder også begrænsningen af muligheden for familiesammenføring. En central forudsætning for den helingsproces, som flytningene skal igennem, er, at de kan sikre, at deres kære kommer i sikkerhed, og at de får den nære familie samlet igen. Hvis ikke det sker, så vil deres liv være opfyldt af bekymringer for deres børn og ægtefæller, så familiesammenføring er en forudsætning for, at de kan få ro og overskud til at give sig i kast med det store arbejde, det er at falde til og integrere sig i et nyt land.

DS mener, at de fremlagte lovforslag bør ændres, så den store stigning i fattigdommen undgås, og så der fortsat er ordentlige muligheder for familiesammenføring. Ellers bliver integrationsprocessen langt, langt sværere. Det er meget alvorligt og på længere sigt særdeles kostbart.

Ud over dette forslag om at ændre lovforslagene om integrationsydelse og familiesammenføring har DS en række konkrete forslag til styrkelse af integrationsindsatsen. De præsenteres på de følgende sider.

Der skal tilføres ressourcer!

Danmark står over for store udfordringer med hensyn til integration. Mange flygtninge og indvandrere er hverken i arbejde eller uddannelse. Nogle har sociale problemer, der gør det sværere at fungere i det danske samfund og at give børnene en god opvækst i Danmark. De mange nye flygtninge skal have en indsats, som i højere grad kan få dem i arbejde og integreret i det danske samfund. Ikke mindst stiller børn og unge, der kommer uden deres forældre, store krav til integrationsystemet.

En velfungerende modtagelse er en forudsætning for et godt integrationsarbejde. Derfor er det en god investering at sikre en god modtagelse og integrationsindsats, det giver gode resultater på den lange bane.

En undersøgelse¹, som DS lavede blandt socialrådgiverne på integrationsområdet, viste, at der er problemer med at opfylde lovgivningen bl.a. på grund af arbejdspress. Socialrådgiverne peger på, at der skal være bedre tid til samtaler og opfølgning og til at hjælpe med familiesammenføring. Der skal også være bedre mulighed for at finde permanente boliger og at boligplacere mere intelligent, samt til at introducere flygtningene til arbejde og uddannelse. Endelig fremhæves det, at der skal være et tværfagligt fokus i kommunen, at civilsamfundet skal inddrages og at samarbejdet med frivillige organisationer skal styrkes.

Socialrådgivernes arbejde med flygtninge omfatter en bred vifte af arbejdsopgaver: Boligplacering, hjælp til bankkonti og budgetlægning, integrationskontrakter, integrationsplaner, integrationsydelse, familiesammenføring, visitation til sprogskole, afklaring af uddannelse og kompetencer, visitation til job eller praktik, samtaler, motivationsarbejde, råd og vejledning etc. Dertil kommer koordinering med andre myndigheder, f.eks. familie-, handicap- eller psykiatريفvaltning, jobcenter samt koordinering med asylcenter.

En række forhold gør arbejdet med flygtninge tidskrævende. Samtalerne tager længere tid, når de foregår med tolk. Det samme gælder introduktionen til dansk kultur og normer. Mennesker på flugt er i en krisepræget situation, og det kræver tid og stiller store krav til det socialfaglige niveau i samtalerne. Dertil kommer det særlige arbejde for uledsagede flygtningebørn. Oveni det kommer en stor mangel på kvalificerede tolke.

En DS-undersøgelse fra foråret 2015² viste, at socialrådgiverne i gennemsnit havde 68 flygtningesager, så allerede dengang var arbejdspresset alt for højt. Det er kun blevet større siden. DS foreslår som vejledende sagstal på integrationsområdet, at en socialrådgiver højst kan have ansvar for 35-55 flygtninge og familiesammenførte udlændinge. Arbejdet organiseres forskelligt i kommunerne, så sagstallet skal tilpasses den enkelte kommune.

DS' vejledende sagstal svarer til en normal driftssituation. Situationen nu er ikke normal, og ingen kan sige, hvornår den bliver det. De kommunale forvaltninger er under stærkt pres, nye

¹ Se: <http://www.socialraadgiverne.dk/Files/Filer/10-Publikationer/2014-11-21-RundspoerqeOmIntegration.pdf>.

² <http://www.socialraadgiverne.dk/Files/Filer/06-FagPolitik/Sagstal/2015-08-NotatUndersoegelseSagstalIntegrationsomraadet.pdf>

medarbejdere, som skal læres op, samtidig med, at lovgivningen er under voldsom forandring. Alt i alt er DS' vejledende sagstal på ca. 35-55 sager altså for højt i den nuværende situation.

Det er nødvendigt at tilføre ressourcer til integrationsarbejdet. Der skal opnormeres og være økonomi til den nødvendige indsats. Kommunerne skal holde øje med socialrådgivernes sagstal og opnormere, inden tallet bliver for højt. Der skal også være ressourcer til kompetenceudvikling, faglig sparring og supervision.

Der skal investeres i tolkningen, da det er centralt for modtagelsen af flygtninge.

Udlændingestyrelsen skal tilføres ressourcer, så den kan behandle ansøgninger om opholdstilladelse hurtigere. Ellers må flygtningene vente i måneder eller år på afgørelserne.

Vi skal undgå klientgørelse og støtte flygtningene i at bruge egne ressourcer

Integrationsarbejdet skal bygge på, at vi hele tiden gør flygtningene i stand til at handle selv og tage vare på deres eget liv og på integrationen. Vi skal undgå klientgørelse og passivisering. Det ønsker flygtningene også selv. De skal mødes som unikke personer og have rettigheder, som er lige for alle. Stigmatisering skal imødegås, det graver kun grøfter og blokerer for integrationen.

Vi skal hurtigt afdække flygtningenes kompetencer og ressourcer, så de kan komme i arbejde eller uddannelse og selv tage hånd om deres og familiens liv. Vi må åbne for en mere direkte adgang til arbejdsmarkedet, så flygtningene selv kan være opsøgende og handle ift. job.

Der skal altid bruges samtykke, når oplysninger videregives. Det er en generel rettighed i Danmark, og samtykke vil øge flygtningens viden om, hvad der foregår, og involvere vedkommende i alt, hvad der sker, så man kan få et bedre og hurtigere forløb i integrationsprogrammet.

Flygtningene skal selv kunne gøre en forskel i integrationsarbejdet blandt andet ved at indgå i selvhjælpsgrupper og mentorordninger. Herboende flygtninge og indvandrere skal inddrages, fordi det kan give de nyankomne førstehåndsviden om integrationen og vise dem vej i det danske samfund. Det kan også give dem håb og vise dem gode rollemodeller.

Det skal anerkendes, at familien er en afgørende base for flygtningene, og derfor bør der være ordentlige vilkår for familiesammenføring. Og så bør det sikres, at flygtningene har en indkomst, der kan holde dem fri af fattigdom og marginalisering. Opsplittede familier og fattigdom blokerer for en ordentlig integration.

Nogle flygtninge skal måske tilbage til deres hjemland, når forholdene ændrer sig, men de bør alligevel have en indsats her i Danmark, så de undgår klientgørelse og marginalisering og kan mobilisere deres egne ressourcer. Det er vores forpligtelse over for mennesker i nød, og det er også det bedste for det danske samfund, mens flygtningene er her. Ydermere vil de være bedre stillet, når de vender hjem efter en periode som flygtning i Danmark.

Integrationsarbejdet skal bygge på et menneskesyn, der imødegår klientgørelse og hjælper flygtningene til at tackle deres livs problemer selv, og som vender sig mod enhver form for stigmatisering.

Familiens betydning skal anerkendes, og der må være ordentlige vilkår for familiesammenføring.

Vi skal undgå marginalisering og fattigdom pga. meget lave ydelser.

Det skal være muligt tidsmæssigt og smidigt for socialrådgiverne, at arbejde systematisk med samtykke når oplysninger videregives.

Også flygtninge, der skal tilbage til deres hjemland, skal have en hjælp, der styrker dem, inden de skal tilbage.

Vi skal ikke have flygtningelandsbyer, integrationen skal ligge i kommunerne

Der er nu forslag om at placere flygtninge, der har fået opholdstilladelse, i statsfinansierede flygtningelandsbyer. Det er en meget dårlig ide, som vil skabe ghettoer, som låser flygtningene fast og holder dem ude af samfundet i meget lang tid og dermed skader integrationen. Vi har mange års erfaringer med problemerne i boligområder, der er domineret af marginaliserede mennesker fra de etniske minoriteter. Erfaringerne viser, at alle steder, hvor man har samlet mange flygtninge og indvandrere, har man fået ghettoer, hvor problemerne vokser og gror fast.

Og hvis man skal bygge boliger til statslige flygtningelandsbyer, så koster det ikke mere at bygge boligerne ude i kommunerne. De er bare fordelt på en sådan måde, at man kan lave en bedre integration. Integrationsarbejdet bør derfor blive i kommunerne, der fortsat skal have som mål at få flygtningene ud i samfundet i permanente boliger og med job og egenforsørgelse.

Kommunerne er meget pressede økonomisk af de store opgaver, de nu skal løse, men det skal ikke løses ved at fjerne opgaven fra dem. I stedet skal de have tilført midler, så de faktisk kan klare opgaven. Det vil sandsynligvis også spare ressourcer at fastholde opgaven i kommunerne, der har stor erfaring med alle integrationsarbejdets aspekter.

Integrationsopgaven skal blive i kommunerne og ikke flyttes til statslige flygtningelandsbyer.

Kommunerne skal have tilført ressourcer til at klare de mange opgaver, de står med nu.

En integrationslov, der passer til integrationsopgaven

Integrationsloven er præget af tænkningen i beskæftigelseslovgivningen, og den rammer kun dårligt de specifikke problemer, der ligger i integrationen. Derfor bør integrationsloven revideres, så den bliver direkte relevant ift. flygtningenes 3-årige integrationsprogram og kan håndtere den særlige situation for de nyankomne flygtninge. Samtidig bør loven åbne for flere eksperimenter i integrationsperioden med alternative metoder og organisationsmodeller.

Loven bør skabe én indgang til det offentlige, og der skal være en gennemgående sagsbehandler, der koordinerer i de første tre år. Det vil give flygtningene lettere adgang til det kommunale system og gøre det muligt for dem selv at handle i forhold til det. Der bør også gennemføres regelforenkling i integrationsloven, fx bør integrationsplan og integrationskontrakt samles i én plan (se nedenfor), og der bør ske en forenkling af Integrationslovens § 23 f om transportgodtgørelse, der i dag er meget bureaukratisk.

Der skal udarbejdes vejledninger til alle lovændringer. Ny lovgivning kommer ofte med kort varsel og uden de vejledninger, der er nødvendige for at man kan leve op til lovenes intentioner.

Integrationsloven skal revideres, så den specifikt er rettet mod nyankomne flygtninge og indvandrere. Loven skal etablere én indgang til kommunen og skabe et forenklet system

Bureaukratiet skal reduceres, bl.a. ved at forenkle § 23 f om transportgodtgørelse.

Samling af integrationskontrakten og integrationsplanen til én integrationsplan

For at afbureaukratisere og styrke koordinationen bør integrationskontrakten og integrationsplanen skrives sammen til én plan. I dag går nogle af redskaberne igen i begge redskaber.

Integrationsplanen bør være enkel. I dag er der mange overordnede punkter og underpunkter i integrationsplanen og -kontrakten. Det bør begrænses til nogle få, fordi mange faste punkter skaber bureaukrati. I stedet skal der være plads til socialfaglige beskrivelser og vurderinger, som er en forudsætning for en ordentlig afdækning og planlægning af et tværfagligt samarbejde.

Det er et stort problem i integrationsarbejdet, at indsatsen ofte er dårligt koordineret mellem de involverede aktører. Derfor skal en fælles plan sikre langt bedre koordinering. Jobcentret skal tidligst muligt inddrages i arbejdet med integrationsplanen for personer, der skal i job eller uddannelse. Tilsvarende skal socialforvaltningen og børne-/familieafdelingen inddrages, fordi integrationsprogrammet omfatter hele familien.

Meget af indsatsen i Danmark bygger på en ret og pligt-tænkning. Det er socialrådgivernes erfaring, at det skaber mere tillid, tryghed og selvstændighed når flygtningene forstår denne tænkning. De pligter, planen pålægger flygtningene, bør så vidt muligt formuleres som tydelige forventninger om, at den enkelte flygtning tager de nødvendige skridt for at blive integreret. Det virker mere motiverende end bastante krav, der følges op af sanktioner.

Spørgsmål vedr. flugten bør behandles med omtanke. I asylperioden er flygtningene blevet interviewet bl.a. om deres flugt, og de kan have fortalt deres historie til flere sagsbehandlere. Den kan rumme sorg og traumer, som kan gøre fysisk eller psykisk behandling nødvendig. I dag optræder spørgsmål om flugten på en uhensigtsmæssig måde i integrationskontrakten og –planen. Flugtfortællingen bør behandles med varsomhed, og spørgsmålet bør inddrages under de helbredsmæssige forhold. Emnet kræver fagligt kompetente medarbejdere som fx socialrådgivere, der er uddannet til at arbejde med mennesker, der har været og måske stadig er i krise.

Allerede i asylperioden bør der arbejdes med integrationsplanen, som socialrådgiveren fra kommunen senere skal gå videre med. Det vil spare tid og fastholde den viden, der samles i asylperioden. Flygtningene vil i mindre grad opleve at skulle fortælle deres historie igen og igen, og socialrådgiverne i kommunen vil kunne arbejde videre med de informationer, der er indsamlet i asylperioden.

Integrationsplanen og integrationskontrakten skal samles i én integrationsplan. Planen bør kun indeholde følgende punkter:

- Helbredsmæssige forhold, herunder spørgsmål om flugten
- Familiemæssige og sociale forhold
- Uddannelses- og beskæftigelsesbaggrund, herunder mål for uddannelse og beskæftigelse
- Integrationsprogrammet

I planen skal der være plads til socialfaglige beskrivelser og vurderinger. Planen skal sikre en tæt koordinering mellem alle instanser i sagen. Herunder jobcenter, socialforvaltning og børne-/familieafdeling.

Planen skal være tydelig om forventningerne til flygtningen om integrationen i Danmark, men den skal ikke formuleres som krav med tilknyttede sanktionsmuligheder.

Arbejdet med integrationsplanen kan startes i asylperioden og senere gå videre i kommunen.

En bedre asylfase og overgang til kommunen

I dag er asylansøgere i asylcentret i alt for lang tid, i gennemsnit venter de fleste af dem, der får opholdstilladelse, over et år, før de overføres til kommunerne og kan starte integrationsprogrammet. Det er meget lang tid, så det er vigtigt både at fremskynde godkendelsen og at kvalificere indsatsen i centrene. Der bør ansættes mere socialfagligt personale i centrene, fordi mange opgaver har socialfaglig karakter.

Mange opgaver starter i asylcentret – skolegang for børnene, helbredstjek, danskundervisning, indsats ift. sårbare asylmodtagere mv. Det foregår bl.a. med en kontrakt med den enkelte asylsøger. For at sikre en sammenhængende indsats i både asylcentret og i kommunen, så bør der tildeles den enkelte flygtning én tovholder i asylcentret og derefter én i kommunen. Centrets rapporter om helbred, sociale forhold mv. skal videresendes til kommunen, men det sker ikke

altid, og materialet kan være uoverskueligt. Derfor bør der udarbejdes én samlet rapport fra asylcentret med alle relevante oplysninger, som med samtykke videregives elektronisk.

Når flygtningen skal videre til kommunen, bør der holdes møde mellem flygtningen, asylcentret og kommunen, hvor overgangen planlægges, og hvor rapporten fra centret forelægges. Mødet kan eventuelt holdes elektronisk for at minimere tidsspilde.

Screeningen af flygtningenes uddannelse og kompetencer bør starte i asylfasen, efter at der er meddelt ophold, og inden flygtningen får tildelt kommune. Udarbejdelsen af flygtningens CV kan også påbegyndes der. Screeningen bør foretages af socialfagligt personale, og den skal, så snart det er muligt, ske sammen med jobcentret i den kommune, hvor flygtningen skal bo.

Hidtil har flygtningene fået tildelt CPR-nummer, når de flytter til opholdskommunen, men Udlændingestyrelsen vil nu udstede administrative CPR-numre til mange flygtninge samtidig med opholdstilladelsen. Det er en forbedring, men ikke nok, idet dette nummer ikke åbner samme rettigheder, som et normalt CPR. Der vil fx stadig være problemer med at få tildelt læge. Opgaverne vil generelt blive fremskyndet, hvis flygtningen får et fuldt CPR-nummer samtidig med opholdstilladelsen.

For mange flygtninge er det en stor omvæltning at flytte fra asylcenter til kommune. Det er af stor betydning at komme godt fra start i kommunen, og det kan medføre isolation, vanskeligheder med at klare dagligdagen og problemer med at forstå sociale og kulturelle normer, hvis man ikke gør det. Derfor bør der bruges mentorer ved overgangen fra asylcenter til kommune, eventuelt i den første tid en mentor fra asylcentret. Lovgivningen er dog rodet mht. støttepersoner. Man kan både få mentorer efter Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats og støttekontaktpersoner efter Serviceloven, men nogle flygtninge kan ikke få nogen af delene. Der er derfor behov for lovændringer, som kan samordne brugen af mentorer og støttekontaktpersoner.

De fleste flygtninge har behov for hjælp til praktiske opgaver som buskort, betjening af hårde hvidevarer, vejen til sprogskolen osv. Nogle skal måske også lære at forstå danske normer ift. naboer eller som forældre til børn i skolen. Denne hjælp kan komme fra frivillige, bl.a. herboende flygtninge, som kan være mentorer på 'peer to peer'-basis – dvs. ligestillet støtte fra den ene flygtning til den anden.

Det bør gøres muligt at forlænge integrationsperioden for flygtninge, som ikke formår at deltage i integrationsprogrammets tilbud fx på grund af sygdom. Vurderingen om forlængelse bør træffes ud fra en individuel, helbredsmæssig og socialfaglig vurdering.

Der skal ansættes mere socialfagligt personale i asylcentre, der kan arbejde med de mange socialfaglige opgaver.

Der skal udarbejdes én samlet rapport fra asylcentret med oplysningerne om den enkelte flygtning, som videregives elektronisk. Når flygtningen overgår til sin kommune, skal der holdes møde mellem flygtningen, asylcentret og kommunen, hvor overgangen planlægges.

Screening af uddannelse og kompetencer bør starte i asylcentret. Den skal foretages af socialfagligt personale, om muligt sammen med jobcentret i flygtningens kommende kommune.

Flygtningene skal have tildelt et normalt CPR-nummer, mens de er i asylcentret.

Sagsbehandlerne skal kunne visitere mentorer både i opstartsfasen og senere. Herboende indvandrere bør inddrages i disse opgaver. Serviceloven og beskæftigelseslovene skal justeres, så der kan ske en gnidningsfri koordinering mellem støttekontaktpersoner og mentorer.

Integrationsperioden skal kunne forlænges for flygtninge, som ikke kan deltage fuldt i integrationsprogrammet fx på grund af sygdom.

Bedre kommune- og boligplacering

Flygtningene placeres i dag i kommunerne ud fra en kvotetildeling uden særlige hensyn til den enkelte asylansøgers forudsætninger og kommunens muligheder. Man bør i stedet give sig tid til en gennemtænkt placering med et rigtigt match mellem kommune og flygtning. Det bør ske ud fra den enkelte flygtnings slægt eller netværk i Danmark og ud fra de muligheder, kommunen har mht. uddannelse og job til den pågældende person.

Derfor skal man skille beslutningen om opholdstilladelse fra beslutningen om kommuneplacering, og Udlændingestyrelsen skal efter opholdstilladelsen afgøre kommuneplaceringen ud fra flygtningenes slægts-/netværksforhold og kommunernes muligheder for at skaffe job eller uddannelse med de kompetencer og ressourcer, den enkelte har.

Det forudsætter, at der i asylperioden foretages en screening af den enkelte flygtnings kompetencer og erhvervs erfaringer, samt at Udlændingestyrelsen får viden om arbejdsmarked og uddannelsesmuligheder i de enkelte kommuner.

Beslutningen om opholdstilladelse og kommuneplacering skal adskilles, så placeringen sker ud fra flygtningens netværk i Danmark og ud fra, om der i kommunen er mulighed for at få den pågældende i job eller uddannelse.

Afdækningen af flygtningenes kompetencer og uddannelse skal starte i asylcentre, og Udlændingestyrelsen skal have viden om arbejdsmarked og uddannelses tilbud i kommunerne.

Flere boliger til flygtninge

Med indførelsen af den meget lave integrationsydelse vil det blive overordentligt svært at finde boliger til flygtningene. Det er derfor nødvendigt både at forsøge at fremskaffe flere billige boliger og at gøre det muligt for flygtningene at komme ind i de eksisterende boliger. Hvis der ikke gøres noget for at løse boligproblemerne, så vil kommunerne stå med store problemer ift. boligplaceringen, og vi kan også forvente et stigende antal hjemløse.

Det bør være langt lettere at støtte flygtninge økonomisk med indskudslån, så de kan komme ind i en bolig. Der skal også være mulighed for at give boligstøtte i flere tilfælde og ekstraordinært at betale støtte til huslejen, når de er truet af udsættelse. Ellers kan det blive en kommunal forpligtelse at huse dem, indtil man ikke kan skaffe erstatningsboliger, de kan betale, og det kan blive langt dyrere for kommunen end en mindre akut huslejhjælp.

Kommunerne skal også have mulighed for at etablere boliger ved fx at opkøbe huse, der kan udlejes til flygtninge som permanente boliger, evt. som bofællesskaber for enlige.

Reglerne om boligstøtte skal lempes, så flere flygtninge kan få støtte til en permanent bolig.

Der skal også være bedre mulighed for at støtte flygtninge med særlig huslejhjælp, hvis de er truet af udsættelse.

Bevilling af indskudslån skal kunne gives langt lettere end i dag.

Sammenhæng og koordinering - rum til et klassisk, helhedsorienteret arbejde

Det er afgørende at skabe plads til et socialt arbejde med et gennemført helhedssyn og systematisk tværfagligt samarbejde. Kommunerne bør have en vedtaget integrationspolitik om det og et tværgående organ på lederniveau til at implementere det. Koordinerende sagsbehandlere skal have reel kompetence og et sagstal, der faktisk gør det muligt at være koordinerende.

Der findes gode metoder til det tværfaglige arbejde, fx 'processuelle netværksmøder', som er udviklet af Dignity Institute. Metoden er velbeskrevet og evidensbaseret og bygger på arbejdende møder, hvor alle aktører er med, også flygtningene selv, og hvor planer og aftaler laves på møderne. Men en forudsætning for at bruge sådanne værktøjer er, at det socialfaglige personale har tid til at lære dem og at arbejde med dem

For at udvikle nye metoder i integrationsarbejdet, så bør der igangsættes udviklingsprojekter på området ud fra en investeringsmodel. Princippet kan hentes fra tilsvarende modeller fx på børn og ungeområdet (den såkaldte 'Sverigesmodel'), hvor der investeres i en tidlig indsats, så socialrådgiverne kan arbejde meget forebyggende uden for kontoret i et tæt samarbejde med de pågældende borgere og med alle relevante samarbejdspartnere. Det er hurtigere og mere fleksibelt, og det giver gode resultater både menneskeligt og økonomisk. En tilsvarende tilgang bør forsøges i integrationsarbejdet.

Det bør samtidig gøres obligatorisk for kommunerne at koordinere indsatsen til flygtninge, som har mangeartede og alvorlige problemer. Det kan fx ske ved at indføre krav om, at sådanne sager skal op i et tværfagligt og –sektorielt team og skal have koordinerende sagsbehandlere, svarende til det, der er indført i forbindelse med beskæftigelsesreformerne.

Der skal skabes plads til et socialfagligt arbejde baseret på helhedssyn og tværfagligt arbejde.

Der skal igangsættes udviklingsprojekter i integrationsarbejdet ud fra en investeringsmodel,, der kan åbne for et tæt samarbejde med borgerne og alle aktører tæt på borgernes hverdag.

For flygtninge med alvorlige og sammensatte problemer skal det gøres obligatorisk, at kommunerne arbejder med rehabiliterende teams og koordinerende sagsbehandlere.

Psykosocial støtte

Flygtningene har behov for en psykosocial indsats, der kan hjælpe dem på fode efter flugten og de oplevelser, de har med fra hjemlandet. Danmark bør ud fra et grundlæggende humanitært hensyn hjælpe flygtningene med at styrke deres ressourcer og kræfter efter nogle meget belastende oplevelser. De skal have hjælp til at få det bedre, så de kan fungere i det danske samfund - eller i et andet land, hvis de ikke får opholdstilladelse i Danmark.

Som nævnt indledningsvis, så er en central forudsætning for den proces, flygtningene skal igennem, at de hurtigt kan få deres kære i sikkerhed, og at de får deres familie samlet igen. De foreslåede forringelser af muligheden for familiesammenføring vil i det lys få alvorlige, negative konsekvenser for integrationen.

Velintegrerede flygtninge og indvandrere bør generelt medvirke i den psykosociale støtte, fordi de kender forholdene og det, de nye flygtninge skal igennem. Det sker fx i den gruppemetode, som 'MindSpring'-metoden anvender. Den er udviklet af Dansk Flygtningehjælp og arbejder med gruppeforløb for og med flygtninge, som styrker deltagerens handlekompetencer, giver ny viden og bevidsthed og kan give et socialt netværk. Gruppeforløbene gennemføres af frivillige med samme baggrund og sprog som gruppedeltagerne med alle de fordele, det giver.

Den psykosociale indsats kan styrkes ved at kommunerne etablerer fritids- og kulturmødesteder. De kan være henvendt til familier børn, med aktivitetstilbud til børnene og mulighed for at introducere danske familienormer og børnesyn. Det kan også rettes mod enlige, der ellers kan blive isolerede, eller specifikt mod kvinder eller mænd, som i forlængelse af konkrete aktiviteter kan tale om spørgsmål, som de støder på i deres møde med det danske samfund.

Nogle flygtninge har stærkt brug for psykosocial støtte efter de store belastninger, de har gennemlevet. Det skal indtænkes i integrationsindsatsen.

Gruppemetoder er oplagte i dette arbejde. Der bør inddrages herboende flygtninge i det.

Kommunerne bør med mødesteder om kultur og fritidstilbud skabe rum for en psykosocial støtte.

Tidlig udredning af kompetencer og erhvervs erfaring

Flygtningene kommer fra en kultur, hvor man er vant til at forsørge sig selv og sin familie. Den indstilling skal bevares og så smidigt som muligt tilpasses tilværelsen i Danmark. Erfaringer fra kommunerne viser, at flygtningene allerede efter kort tid kan tage en del af deres initiativ og

tro på, at de selv kan tage vare på deres egen situation. Derfor er det vigtigt at komme tidligt i gang.

Den første forudsætning er en tidlig og grundig udredning af kompetencer og erhvervs erfaring, og det bør som nævnt påbegyndes allerede i asylfasen. Så vidt muligt i samarbejde med jobcentret i den kommune, flygtningen skal til. Afdækningens resultater skal fremgå af den samlede rapport fra asylcentret, som kommunen skal have ved overdragelsesmødet.

Socialrådgiverne skal hurtigst muligt hjælpe flygtningene med at fremskaffe dokumentation om uddannelsesbaggrund og at få papirerne oversat og vurderet ift. danske krav. Mange flygtninge kan dog ikke fremskaffe dokumentation, så de skal have afklaret kompetencerne ved fx realkompetencevurdering, korte uddannelsesforløb eller virksomhedspraktik. Afklaringen er en tidskrævende men helt nødvendig proces, også fordi den skal gøre det muligt at vurdere, om unge mellem 18-25 år hører under reglerne om uddannelsespålæg, og for at der så kan lægges en realistisk uddannelse- eller jobsøgningsplan.

I årene 2004-07 var der som forsøg etableret fem statslige kompetencecentre. Erfaringerne fra disse centre skal inddrages, og det må overvejes, om der igen skal være særlige enheder, der kan kvalificere og især fremskynde kompetenceafklaringen.

Det er centralt at fastholde flygtningenes tradition for at arbejde og forsørge sig selv.

Der skal ske en hurtig udredning af flygtningenes kompetencer og erhvervs erfaringer. Den skal starte i asylfasen, om muligt sammen med flygtningens kommende jobcenter.

DS foreslår, at det ud fra erfaringerne fra tidligere statslige kompetencecentre afklares, om det vil fremme en hurtig og sikker kompetenceafklaring at genetablere sådanne centre.

Beskæftigelse i samarbejde mellem kommune og virksomheder

Job og virksomhedsrettede tilbud har stor betydning for integrationen, de gør det muligt på en gang at lære sproget, arbejdsmarkedet og kulturen at kende. Flygtninge er meget motiverede for at komme i gang på arbejdsmarkedet, og de skal have mulighed for selv at være jobsøgende.

Overordentligt mange flygtninge visiteres som aktivitetsparate, fordi de skal anvende Jobnet for at blive visiteret som jobparate. Det kan de ikke, fordi de ikke læser og skriver dansk og måske heller ikke kan betjene en pc-er. Det er en urimelig blokering, som må løses ved, at flygtninge kan visiteres som jobparate, selvom de ikke umiddelbart er i stand til at anvende Jobnet.

Desværre oplever socialrådgivere ofte flaskehalsproblemer, når de skal visitere til virksomhedsrettet indsats, og at det er svært at etablere et godt match mellem virksomhed og udlændinge. Mange steder har virksomhederne vilje til at indgå i et samarbejde om praktikpladser, løntilskudsjob mv., men kommunerne kommer dem ikke nok i møde. Virksomhedskonsulenterne har derfor en stor opgave med at opdyrke virksomhedskontakter i lokalområdet og at

etablere gode match mellem flygtninge og virksomhederne. Kommunerne skal sikre flygtningene de basale færdigheder for at kunne begå sig på en dansk arbejdsplads, at de er velforberejdede, og at forventningsafstemningen er i orden, når de kommer til arbejdspladsen. Der bør derfor ansættes særlige virksomhedskonsulenter, der kan løfte disse opgaver.

Kommunerne bør også organisere sig, så de bedre kan levere den nødvendige virksomhedsservice. Fx med særlige enheder i jobcentret, der har ansvaret for at servicere virksomhederne, og som kan sikre, at de kun skal henvende sig ét sted, hvorefter koordineringen af de kommunale instanser sker internt i kommunen.

Kommunerne kan også lave særlige 'branchepakker', der samler service og tilbud, som virksomhederne skal bruge for at modtage flygtninge.

Alle flygtninge skal have mulighed for at deltage i virksomhedsrettede programmer, hvis det socialfagligt vurderes at det er en indsats, der på sigt kan bringe dem tættere på selvforsørgelse. Når flygtninge kommer ud på virksomhederne, skal det være muligt at bevillige mentorer, der kan hjælpe med faglige, sproglige og kulturelle udfordringer. Kommunerne skal være med til at etablere og støtte det. Også her kan man anvende integrerede flygtninge som mentorer.

Der er behov for en særskilt indsats for flygtninge og indvandrere, der vil være selvstændige. Mange har erfaringer med det fra hjemlandet, men det overses ofte af kommunerne. DS foreslår, at der laves forsøg med mikrolån til flygtninge, der vil være selvstændige. De kan i dag have svært ved at låne penge til det.

Flygtninge, der ikke kan dansk, skal have mulighed for at undlade at anvende Jobnet, så de kan visiteres som jobparate og komme i gang med at søge job.

Den kommunale virksomhedsservice skal opnormeres, så flygtningene kan få praktikpladser, løntilskudsjob og ordinære job. Opnormeringen skal ske med særlige virksomhedskonsulenter for integrationsområdet.

Kommunerne skal organisere sig, så deres virksomhedsservice kan hjælpe virksomhederne til at tage imod flygtningene. Der skal skabes én indgang til særlige enheder i jobcentre.

Uddannelse

DS har med undren konstateret, at de fremlagte lovforslag om integrationsydelse og om permanent opholdstilladelse har elementer, som direkte modarbejder uddannelse til flygtninge. Således tæller uddannelse ikke med i den tid, der skal gå for at kunne få permanent ophold. Der er i stedet et krav om 2½ års fuldtidsarbejde inden for de seneste 3 år. Indførelsen af den meget lave integrationsydelse vil tvinge mange – også unge, der burde uddanne sig – over i forefaldende arbejde, fordi de har brug for en indtægt her og nu. Begge ændringer trækker de unge væk fra uddannelserne og over i job, der sandsynligvis er ufaglærte.

Det er perspektivløst, og DS mener, at man i stedet bør motivere de flygtninge, der skal blive i Danmark, til at uddanne sig optimalt og hurtigst muligt.

Efter Integrationslovens § 16 a skal kommunen presse flygtninge mellem 18 og 25 år, der modtager uddannelsesyndelse, i uddannelse, bl.a. med brug af uddannelsespålæg. DS er enig i, at unge flygtninge skal uddanne sig, men brugen af uddannelsespålæg er problematisk, fordi mange flygtninge først år ud i fremtiden vil kunne tage en dansk uddannelse på almindelige vilkår. Konsekvensen kan blive, at flygtningene mister motivationen, og at der laves uddannelsesplaner, der er misvisende for alle parter.

At gennemføre en uddannelse på almindelige vilkår forudsætter danskprøve 3, eller en engelsk uddannelseslinje, og at personen så har det niveau i engelsk, som uddannelsen kræver. Det tager normalt flere år for en flygtning at bestå danskprøve 3. DS mener, at integrationsloven i stedet for et uddannelsespålæg, som de unge ikke kan honorere, bør rumme en særlig uddannelsesmulighed for unge som led i integrationsprogrammet. Det kan ske med en ændring af § 16 a, så der skal laves en forberedende uddannelsesplan for unge mellem 18 og 25 år, der kan lede frem til en kompetencegivende uddannelse. Uddannelsespålæg bør så først komme i betragtning, når den forberedende uddannelsesplan er afsluttet.

Uddannelsesmålsætningen bør ikke kun være for unge. Vi bør også skabe muligheder for uddannelse til flygtninge over 25 år. I den forbindelse er det et problem, at der er krav om danskuddannelse 3 på mange uddannelser (fx Sosu-skoler). Der bør åbnes for flere uddannelsesmuligheder for flygtninge, hvor danskuddannelse 3 ikke er et krav. Fx som voksenlærlingepladser.

Der er også behov for uddannelsespakker, som gør det muligt for flygtninge, der er i job, at få danskundervisning på arbejdspladsen. Det vil være et stort fremskridt.

For flygtninge, der ikke er kommet i arbejde bør det være nemmere at supplere danskundervisningen med relevante fag. Fx kan undervisning i engelsk sideløbende med danskundervisning give flygtninge med et godt engelsk adgang til danske uddannelser, der har engelske linjer.

Tilsvarende mangler der uddannelsespakker til unge flygtninge, der har brug for 9. klasses eksamen. En kombination af danskursus og 9. klasses eksamen kan også medføre, at den unge kan blive SU-berettiget. Sådanne modeller med danskundervisning og anden undervisning bør konstrueres i samarbejde med AMU-kurser og VUC forløb.

De elementer i lovforslagene om integrationsyndelse og om permanent opholdstilladelse, der vil give et stærkt incitament til at vælge uddannelse fra, skal fjernes.

Integrationslovens § 16 a skal ændres, så der skal laves en forberedende uddannelsesplan for et forløb, der leder frem til en uddannelse på normale vilkår. Uddannelsespålæg skal kun bruges, når flygtningen har gennemført den forberedende uddannelsesplan.

Der skal åbnes for flere muligheder for, at flygtninge og indvandrere, der ikke har bestået dansk 3 kan tage en kompetencegivende uddannelse. Fx som voksenlærlinge.

Der skal laves uddannelsespakker, der kombinerer danskundervisning med arbejdsforhold og anden sideløbende undervisning.

Helbredsscreening

Helbredsscreeningen er vigtig, fordi flygtningene efter år med store belastninger ofte har mange helbredsproblemer. Hovedparten af flygtningene ønsker det også, men der kan være lang ventetid hos lægerne, ikke mindst i de egne af Danmark, hvor der i forvejen er mangel på læger. For at fremskynde helbredsbedømmelsen bør den foretages i asylperioden, hvor det er muligt.

Generelt er der behov for at styrke samarbejdet med sundhedssektoren om integrationsarbejdet. For at kunne overkomme de mange helbredsscreeninger kan man trække på kommunernes lægekonsulenter og eventuelt indvandremedicinske klinikker til screeningerne.

Der bør også laves forsøg om nye samarbejdsformer mellem læger og kommuner, så man fx ved en fælles samtale kan lave de dele af integrationsplanen, som vedrører helbredet. Det kan være særlig relevant ift. traumatiserede flygtninge. Der bør også findes bedre måder at videregive informationer fra kommune til læge og omvendt, som nævnt altid med samtykke.

Helbredsscreeningen er også en forudsætning for, at børnene kan komme til tandlæge, hvilket efter måske års flygtningeliv med dårlig tandhygiejne og uden tandeftersyn kan være meget vigtigt.

Flygtninge, der er traumatiserede har særligt store helbredsproblemer, som der skal tages fat på, hvis de skal have en reel mulighed for at komme godt gennem integrationsprogrammet. Desværre er der i dag lang ventetid til traumebehandling, så mange af disse flygtninge får ikke den behandling, der skal have.

Helbredsafklaringen af flygtningene skal styrkes, og den skal om muligt påbegyndes i asylfasen. Kommunerne bør kunne anvende egne lægekonsulenter til afklaringen.

Samarbejdet mellem læger og kommuner om integrationsplanen og om videregivelse af oplysninger skal styrkes og udvikles.

Kapaciteten i traumebehandlingen skal udvides, så man kan hjælpe de flygtninge, der har alvorlige problemer med traumer.

Uledsagede børn og unge

Alle børn, der opholder sig i Danmark bør høre under servicelovens bestemmelser. Uanset om de har fået opholdstilladelse eller ej. Der er uklarhed om det, men det er uacceptabelt, hvis nogle børn skulle have særstatus ift. servicelovens børneparagraffer. Samtidig bør serviceloven gennemgås for at blive justeret, så den kan tage højde for flygtningebørn og -unge. Den aktu-

elle uklarhed medfører, at man i de enkelte kommuner er nødt til selv at tolke, hvordan loven kan tillempes, så den tager højde for, det på en gang er børn, der har behov for særlig hjælp, og at de er flygtninge, der skal integreres.

Både uledsagede børn og børn, der er ledsaget af voksne, men ikke har deres far og mor her, stiller særlige krav til kommunerne, så det store antal lige nu er en stor udfordring. Nogle kommuner har modtaget en del af disse børn og har udviklet særlige procedurer og faglighed ift. dem. Andre steder har man kun modtaget en enkelt eller få, så man stadig er meget usikker på opgaven. Man må derfor overveje, om modtagelsen af disse børn og unge samles i kommuner, der har oparbejdet særlige kompetencer til det.

Der har været meget usikkerhed, om der skal søges om en midlertidig forældremyndigheds-person til både ledsagede og uledsagede. Begge grupper kan jo have forældre, som bare ikke er i Danmark. Den usikkerhed bør fjernes, for børnene har behov for at få afklaret forældremyndighedsforholdet ved at der udpeges en person, der midlertidigt har forældremyndigheden. De børn, der er ledsaget af en voksen, som ikke er forælder, kan evt. få ledsageren som midlertidig forældremyndighedsperson.

Der er flere konkrete problemer, der gør en midlertidig forældremyndigheds-person helt nødvendig. Der kan fx ikke udbetales uddannelseshjælp uden, fordi flygtningen ikke er myndig og ikke selv kan skrive under på de nødvendige papirer. Man kan heller ikke lave en foranstaltning efter børnereglerne, hvis ikke der er en forældremyndigheds-person for barnet. Der giver serviceloven ingen juridisk mulighed for.

Børn og unge, der har været ledsaget af voksne, der ikke er deres forældre, skal ofte anbringes, og man må altid overveje, om det kan være hos de voksne, der har været sammen med dem under flugten. Også i disse sager er der uklarheder, herunder om foreløbig handleplan, midlertidig anbringelse og om kriterierne for godkendelsen til en permanent anbringelse i en sådan netværksplejefamilie. Det understreger, at serviceloven skal præciseres ift. disse situationer – og at det skal koordineres med integrationsplanen for den pågældende.

Alle børn, der opholder sig i Danmark, skal høre under servicelovens bestemmelser. Serviceloven bør gennemses for at vurdere, om den skal justeres, så den også tager højde for disse børn, og for at børnene også er flygtninge og skal gennem et integrationsprogram.

Både uledsagede og ledsagede børn, skal have en midlertidig forældremyndigheds-person.

Reglerne vedr. netværksanbringelser hos voksne, som uledsagede børn er kommet til Danmark med, skal klargøres, så den mulighed kan bruges i alle de tilfælde, hvor det er bedst for barnet.

Inddragelse af civilsamfundet og frivillige

Integrationsarbejdet hviler på mange aktører - skoler, daginstitutioner, sundhedsvæsen, undervisningstilbud, arbejdsmarked, civilsamfund osv. har alle vigtige opgaver. Hvis integrationen skal fungere, så skal hele samfundet hjælpe til. Netop det forhold understreger, hvor vigtigt

det er at koordinere indsatsen. Det viser også, at integrationsarbejdet rummer mange facetter for at kunne blive vellykket. Det handler ikke kun om selvforsørgelse. Eller om at lære dansk eller tilegne sig danske normer. Integrationen er en bred og mangeartet proces!

Mange mennesker vil gerne hjælpe med integrationen, og de bør inddrages fuldt ud, hvor det er hjælpsomt og relevant. Civilsamfundet og frivillige bør have en central rolle i de mange opgaver, som tilstrømningen af flygtninge medfører.

Kommunerne bør aktivt samarbejde med frivillige og med civilsamfundets organisationer, og i en åben proces afklare, hvordan de kan inddrages i den enkelte kommune. Kommunerne bør respektere de særlige vilkår, som frivillige og deres organisationer skal have for at bevare deres integritet som en del af civilsamfundet. Herunder eventuelt rollen som fortalere for flygtningene. Kommunerne må også respektere, at de ikke har instruktionsbeføjelser over for frivillige, og at de ikke skal indgå i opgaver, som skal udføres af professionelle for at blive udført forsvarligt og med respekt for de myndighedselementer, der kan ligge i opgaven.

Kommunerne skal inddrage frivillige og civilsamfundet mest muligt, og at det sker i fuld respekt for de særlige vilkår, disse aktører ønsker at fastholde.

Det skal være obligatorisk for kommunerne at oprettes integrationsråd med en bred repræsentation af civilsamfundets organisationer.